

Nr 42.

Av herr Åqvist, i anledning av väntat förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1942.

Vid utarbetande av förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1942 torde vissa synpunkter, grundade på den erfarenhet, som vunnits vid tillämpning av hittills gällande författningar i ämnet, böra vinna beaktande.

Med ledning av en promemoria, utarbetad av en ledamot av krigskonjunkturskattenämnder under förra världskriget och av de årliga taxerings- och länsprövningsnämnderna, vilken promemoria bilägges denna motion, får jag hemställa,

att riksdagen ville uttala, att de synpunkter beträffande ändringar i och tillägg till hittills gällande förordning om krigskonjunkturskatt, som i promemorian anföras, måtte av Kungl. Maj:t tagas i övervägande vid avfattningen av förordning om krigskonjunkturskatt för år 1942.

Stockholm den 20 januari 1942.

Ernst Åqvist.

P. M.

Länsprövningsnämnderna torde, enligt vad erfarenheten givit vid handen, ofta ej kunna anses vara tillräckligt kvalificerade såsom första instans i krigskonjunkturskatteärenden. De torde flerstädes hava fullgjort sitt maktpåliggande uppdrag vid ett eller i vart fall ett fåtal sammanträden, vid vilket förhållande flertalet av ledamöterna helt naturligt varit och förblivit mer eller mindre obekanta med det föreliggande materialet och nödgats lita på en kortfattad och koncentrerad föredragning av det arbetsresultat, vartill landskontoret, även om hänsyn till skattebetalarnas befogade intressen tagits, kommit i varje föreliggande fall. Därest före nämndens sammanträden förberedande behandling av ärendena verkställdes inom särskilt tillsatt beredning av ett mindre antal ledamöter, hava dessa säkerligen ej heller på grund av olika omständigheter varit i tillfälle att sätta sig tillräckligt in i det synnerligen omfattande materialet, vartill kommer, att lagtext och anvisningar flerstädes erhållit en mindre lyckad, svårtolkad, opraktisk och onödigt invecklad avfattning, vilken mången gång lett till uppenbart oriktiga resultat. Exempelvis har vid beskattning av inkomst från jordbruk, där den s. k. bruttometoden använts, kunnat uppnås betydande vinstresultat, vilka vid därefter verkställd beräkning enligt den s. k. nettometoden utbytts mot till beloppet lika stora förlustsiffror. Ytterligare exemplifiering torde vara obehövlig. Det gäller dock betydande skattebelopp, som påläggas skattebetalarna, vilka kunna begära, att även beslutanderätten lägges i händerna på fullt kvalificerade nämnder.

Hur prövning i första instans av dessa frågor lämpligen bör anordnas är helt naturligt en synnerligen svårlöst fråga. Möjligen skulle man kunna tänka sig en särskild nämnd, bestående å ena sidan av personer med erfarenhet vid den allmänna taxeringen samt å andra sidan även av personer, väl orienterade inom handelns och industriens olika områden samt med förutsättningar att kunna sätta sig in i de för icke bokföringsmässigt skolade taxeringsmän ganska invecklade bestämmelserna rörande inkomstberäkningen vid taxeringen till krigskonjunkturskatt, vilka hade att iakttaga icke blott rent fiskaliska intressen utan även skattebetalarnas befogade intressen.

I rent formellt avseende bör lagstiftningen givas en avfattning, som gör den förståelig icke blott för skatteexperter, som, även de, mången gång måste ödsla mycken tid på att komma underfund med lagstiftningens verkliga innebörd, utan även för den stora allmänheten, som hittills med besvär och kostnader nödgats anlita särskild expertis för att ej råka ut för alltför många och i skattehänseende dyrbara misstag. Tydliga och preciserade bestämmelser äro erforderliga med bortförande av hittills använda opraktiska och teoretiserande synpunkter. Såsom exempel härutinnan kunna bl. a. anföras bestämmelserna och anvisningarna om nybildning av dold reserv, nedskrivning eller minskning av dylik reserv, återvinning av dold förkrigsreserv, värdering av lagerökning, förkrigslager, vilka alla äro onödigt invecklade och i regel oförståeliga för allmänheten.

Förordningen ålägger den skattskyldige att visa »bärande sannolikhets-skäl», därest han vill åberopa omständigheter som stöd för att inkomstökning helt eller delvis uppkommit på grund av vidtagna rationaliseringsåtgärder

oberoende av krigskonjunkturen eller, därest han vill visa, att inkomstökningen helt eller delvis framstår som ett naturligt led i en utveckling, vilken påbörjats före utgången av augusti 1939. Denna avfattning torde mångenstädes, enligt uppgift, hava tillämpats strängare än möjligen varit avsett. Företag, som exempelvis under den 10-årsperiod, som föregått det nu pågående världskriget, påvisat en stadigt ökad tillverkning och försäljning, hava vid taxeringen till krigskonjunkturskatt icke lyckats i motsvarande grad och ibland icke alls erhålla en sådan utveckling betraktad som ett naturligt led i utvecklingen. I detta avseende torde mera preciserade bestämmelser vara erforderliga och i vart fall lärer det få anses tillräckligt, om den skattskyldige allenast visar sannolikhetsskäl för sitt påstående.

Bestämmelserna om avdrag för kostnaderna för pensionering, som i lagtext och anvisningar behandlats kortfattat och ofullständigt och som därför varit föremål för olika tolkningar, böra, med biträde av försäkringstekniskt utbildad expertis, fullständigas så att desamma kunna av allmänheten utan allt för stort besvär tillämpas.

Beräkning av den uppskattade merinkomsten av jordbruk, som, enligt vad ovan nämnts, allt eftersom netto- eller bruttometoden med den sistnämnda många felkällor använts, medfört vitt skilda och ofta uppenbart orättvisa resultat, är i behov av omarbetning. Fråga är om ej under nu rådande förhållanden med missväxt och prisreglering inkomst av jordbruk bör vara helt fri från krigskonjunkturbeskattning, därest ej med bärande sannolikhetsskäl visas, att inkomstökningen varit föranledd av krig eller krigskonjunktur och ej är att hänföra till de prisregleringsåtgärder, som av statsmakterna vidtagits på grund av missväxten och som varit avsedda att bibehålla eller öka produktionen av jordbruksprodukter. Man kan i motsatt fall med fog göra den invändningen, att staten med ena handen ger vad den tager med den andra handen.

En fråga, som torde kunna upptagas till omprövning, är den, om ej arvodet för vissa kristidsarbeten lämpligen skulle kunna göras till föremål för krigskonjunkturbeskattning. Därmed avses helt naturligt icke lägre personal, som förut kanske gått oavlönad eller varit mer eller mindre lågt avlönad. Däremot äro, som bekant, i det stora antalet statliga och kommunala kristidsinstitutioner sysselsatta ett stor antal större inkomsttagare, ämbets- och tjänstemän samt politiker, vilka — med bibehållna löner, arvoden och inkomster från samtidigt innehavda och utövade befattningar — åtnjuta betydande extra betalningar, vilka otvivelaktigt och med vida större skäl än en del andra inkomstökningar kunna betecknas som både krigskonjunkturbetonade och opåräknade. I promemorian till krigskonjunkturskatteförordningen har visserligen framhållits, att en extra beskärning genom krigskonjunkturskatt av inkomsthöjning vid »kristidsarbete» helt säkert allmänt skulle av vederbörande inkomsttagare betraktas såsom ett återtagande av vad staten åtagit sig att betala, liksom promemorians författare förmenar, att dylik beskattning ej vore lämplig att genomföra sedan inkomståret gått tillända och inkomsten disponerats. Det sistnämnda är emellertid tyvärr fallet vid all beskattning här i landet, där icke blott inkomståret utan ytterligare ett år mer eller mindre gått tillända, innan skatten uttages, liksom man med skäl kan fråga, om icke vid krigskonjunkturbeskattning av inkomst från jordbruk och skogsbruk, där merinkomsten till väsentlig del framkallats av den statliga jordbrukspolitiken med höjda priser för jordbruksprodukter och avverk-

ningsskyldighet för skogsägare, samma betraktelsesätt som av promemorians författare anförts, kan framkomma.

Hittills har slutligen vid krigskonjunkturbeskattningen särskild hänsyn icke tagits till den inträdda försämringen i penningvärdet. Om emellertid prisindexstegring vittnar om penningvärdets försämring, är det uppenbarligen nu på tiden att vid forsatt krigskonjunkturbeskattning vederbörlig hänsyn här till tages och att det skattefria bottenavdraget höjes med lämpligt belopp. En ökning av detta avdrag från nuvarande 3000 kronor till exempelvis 4000 kronor torde ej vara att betrakta som en med det försämrade penningvärdet så onormal vinst, att därav bör föranledas krigskonjunkturskatt. Likaså torde böra till omprövning upptagas, huruvida icke en viss lägsta taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, exempelvis 8 eller 10.000 kronor, borde uppställas såsom lägsta gräns, under vilken krigskonjunkturskatt för inkomstökning icke bör ifrågasättas. Sådan lägsta gräns bestämdes, som bekant, vid krigskonjunkturbeskattningen under förra världskriget.
